

~~Культура Стародавнього~~ Риму

підготувала:
учениця 11 класу
Переверзева Анастасія

План

- Вступ
  - 1. Мистецтво Стародавнього Риму
  - 2. Театральне мистецтво
  - 3. Ритори Стародавнього Риму
  - Висновки
  - Список використаних джерел
-

Вступ

- Культúra Стародавнього Риму — другий етап античної культури. Вплив культури Стародавньої Греції на Рим не підлягає сумніву. Але в той же час римська культура не копіювала грецьку, вона розвивала, поглиблювала досягнуте, а також привносила власні національні риси — практицизм, дисциплінованість, дотримання суворої системи. Найбільші завойовники старовини — римляни, підкоряючи різні народи, вбирали їх культурні досягнення, але при цьому зберігали й свої «домашні» звичаї. Динамізм римської культури — така ж істотна її особливість, як і традиціоналізм. Взаємодія цих двох начал обумовила і її життєздатність, і величезну роль для подальшої культурної історії Європи, особливо Західної.

1. Мистецтво Стародавнього Риму

ЖИВОПИС

- Стил ь давньоримського живопису відображає грецький вплив, і зразками, що збереглися, є переважно фрески, які використовувалися для прикрашання стін та стелі замських вілл, хоча у римській літературі є згадки про малюнки на дереві, слонової кістці та інших матеріалах.

-
- *Другий стиль* живопису почав розвиватися з початку I ст. до н. е., коли художники намагалися відобразити реалістичні тривимірні архітектурні деталі та ландшафти
-

- *Третій стиль*
розвинувся за
правління Октавіана
Августа і відмовився від
реалізму попереднього
стилю на користь
звичайного орнаменту.
Невеликі архітектурні
види, пейзажі чи
абстрактні візерунки
розміщувалися по
центру, з монохромним
заднім планом.

- Четвертий стиль, який виник у 1 ст., зображував сцени з міфології, хоча малюнки архітектурних деталей чи абстрактні візерунки ще залишалися.
-

Архітектура

- Свого найвищого втілення архітектурна й інженерна думка Стародавнього Риму дістала в Пантеоні — храмі всіх богів, побудованому у II ст. н. е., ймовірно, Аполлодором Дамаським. Храм являє собою ротонду, вхід в яку прикрашений портиком. Купол цього храму, відлитий з бетону, в діаметрі перевищує 40 м.
-

Пантеон

□ Люди старовини сприймали купол як символ неба — втілення верховного бога Юпітера. У зв'язку з цим особливу роль відігравав єдиний отвір, розміщений у вищій точці купола. Стовп світла, який проникав через нього, ставав центром композиції. Периметр храму і його висота практично однакові, такі пропорції «збільшують» приміщення. У нішах навкруг залу у давнину стояли статуї богів. Дуже багатими є внутрішнє оздоблення різними сортами мармуру, яке повністю збереглося до наших днів. Уперше в світовій архітектурі в цьому храмі головна роль відведена не зовнішньому вигляду, а створенню особливої внутрішньої атмосфери

Дорога Стародавнього Риму

Образотворче мистецтво

- Свої особливості мало образотворче мистецтво. Якщо грецька скульптура прославилася насамперед узагальненими образами, які втілювали людську красу, то в Римі значного розвитку набув жанр психологічного скульптурного портрета. Його джерелами були: особливий культ родини (латиною — «фамілії»), предків у римлян, з одного боку, а з другого — нове сприйняття особистості, її ролі в історії. Мистецтво «оживило» історію, залишивши портретну галерею її головних дійових осіб: Помпея Великого, Юлія Цезаря, Цицерона, Октавіана та інших.
-

Психологічний скульптурний портрет

□ Фрескове малярство і мозаїка — реалістичні, з багатю колірною гамою, з передачею об'єму і глибини простору — стали відомі після розкопок міст Помпеї і Геракуланума, знищених під час виверження вулкана Везувій у 79 р. н. е. Ця трагедія, яка принесла загибель людям, зберегла життя творам мистецтва. Розкопки тут розпочали у XVIII ст., вони тривають і зараз. Про живописні портрети дізналися після археологічних знахідок у Фаюмському оазисі в Єгипті, де склався поховальний обряд, що об'єднав східні і західні традиції. На дошках (іноді — тканинах) на восковій основі були написані портрети померлих, які вражають витонченістю, а також точністю передачі не тільки зовнішності, але й внутрішнього світу людини.

2. Театральне мистецтво

- Виникнення театрального мистецтва в Римі пов'язане зі святами збору урожаю. Самобутнім римським театральним жанром були міми — побутові комічні сценки, які включали діалоги, спів, музику і танці (своєрідний прообраз сучасної оперети).
-

Міми- — побутові комічні сценки, які включали діалоги, спів, музику і танці

Пізніше стали ставитися комедії і трагедії за грецьким зразком.

Римські актори походили з середовища вільновідпущеників або рабів. Вони займали, як правило, низьке суспільне становище.

У Римі вперше виникають професійні акторські трупи і камерні (для невеликої кількості глядачів) театральні вистави.

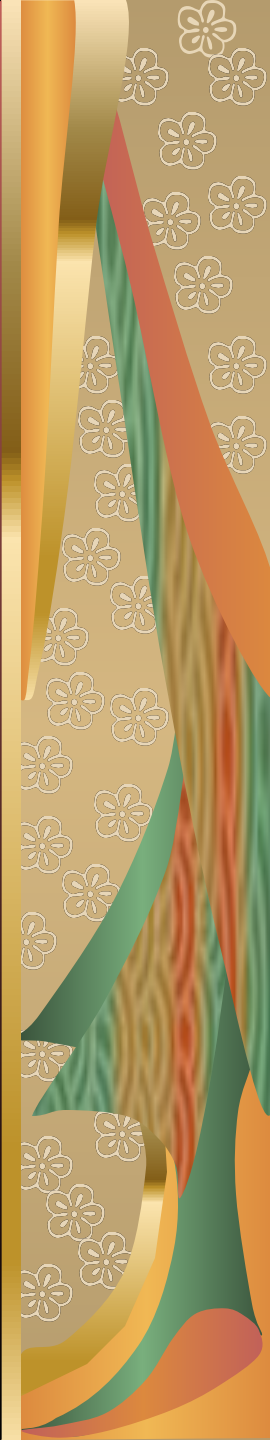
-
- Великою популярністю в Римі, особливо в період занепаду, користувалися циркові вистави, гладіаторські бої, що свідчило про деградацію театральної культури.
-

3. Ритори стародавнього Риму

Риторика в стародавньому Римі

В Стародавньому Римі заняття риторикою було сферою законодавства, політики, влади — консулів і сенаторів. Політики сперечалися між собою, відстоюючи свої проекти й інтереси. А народ (плебс) реагував тільки шумом і криком на сходках (коміціях).

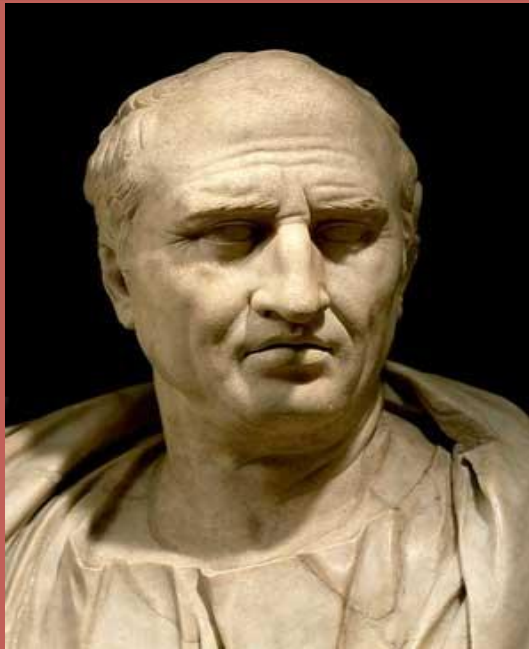

- Давньогрецька риторика служила богам, тому шукала краси й пишності, а вже потім — гармонії, добра й істинності. Давньоримська ж мала пряме життєве призначення і йшла навпаки — від простоти і практичності до краси й пишності. Про це свідчить відомий афоризм Катона Старшого: "Тримайся суті справи — слова знайдуться". Грецьку риторичку називали аттичною, римську — азіанською.

- Перші настанови для тих; хто готувався виступати публічно, належали, очевидно, сіцилійським риторам Тісію й Корку. Це були рекомендації, як слід членувати промову на частини (вступ, виклад справи, закінчення) і які докази слід підбирати. Комедія Арістофана «Жаби», де інсценовано суперечку Есхіла й Евріпіда, а також деякі фрагменти промов софістів, ораторів Горгія, Ісократа дають уявлення про посібники для риторів.

Марко Туллій Цицерон (106-43 р. до н.е.)

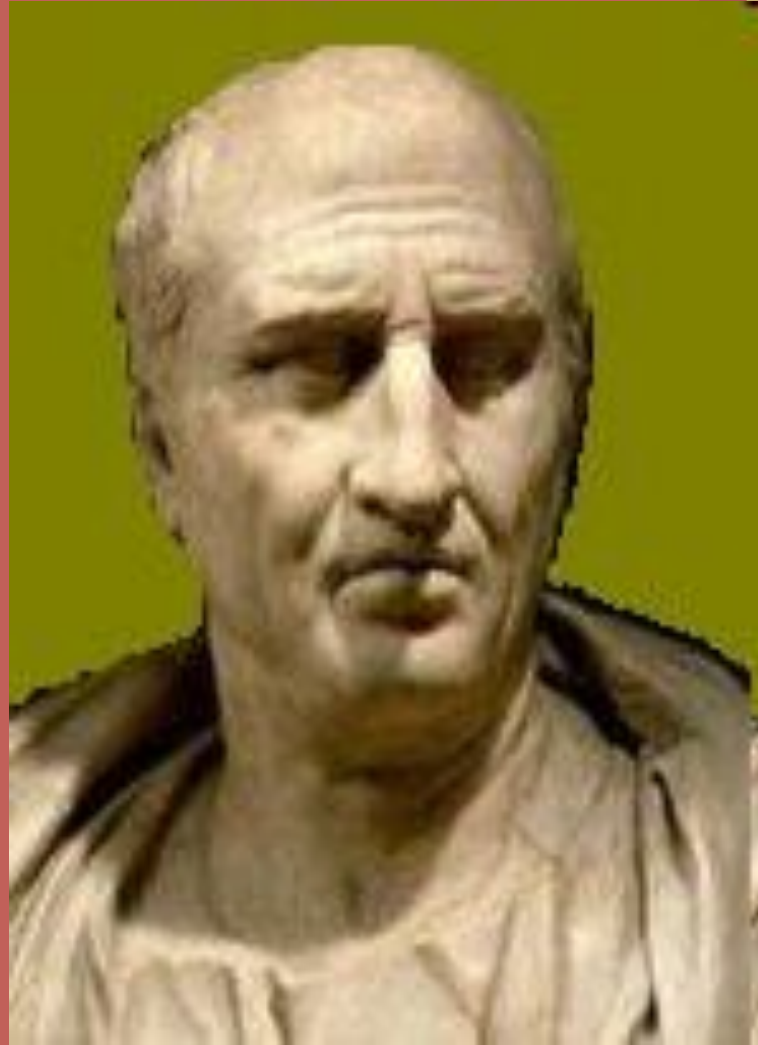
- народився 3 січня 106 р. до н.е у місті Арпінум, у сім'ї римського вершника Марка. У життя ввійшов як “нова людина”. Він добре усвідомлював потребу глибокої і всебічної освіти. Майбутній промовець вивчав багато різних наук. Отримав блискучу філософську, літературну та ораторську освіту у Римі і Греції.

Істинно красномовний той, хто звичайні речі виражає просто, великі — велично, а середні — помірно

- Цицерон (106—43 рр. до н. е.) вчився у грецьких риторів і, розуміючи, що шлях до політичної влади у Стародавньому Римі пролягав через судові справи, а до вершин ораторської майстерності — через перше і друге, зайнявся адвокатською практикою, з головою поринувши у тяжби старовинних римських родів і ставлеників диктатора.

З Греції до Риму

- Вигравши справу, Цицерон виїхав до Греції вчитися ораторському мистецтву. Повернувшись збагачений досвідом до Риму, він швидко досягає політичної влади. Його призначають керувати островом Сицилія, де вже був зlodійкуватий намісник Гай Веррес. Сицилійці звертаються по допомогу до адвоката Цицерона, і він сміливо виступає проти корупції.
- Цицерон перемиг, гроші повернуті сицилійцям, а Гай Веррес — у вигнанні.

Сучасний острів Сіцилія

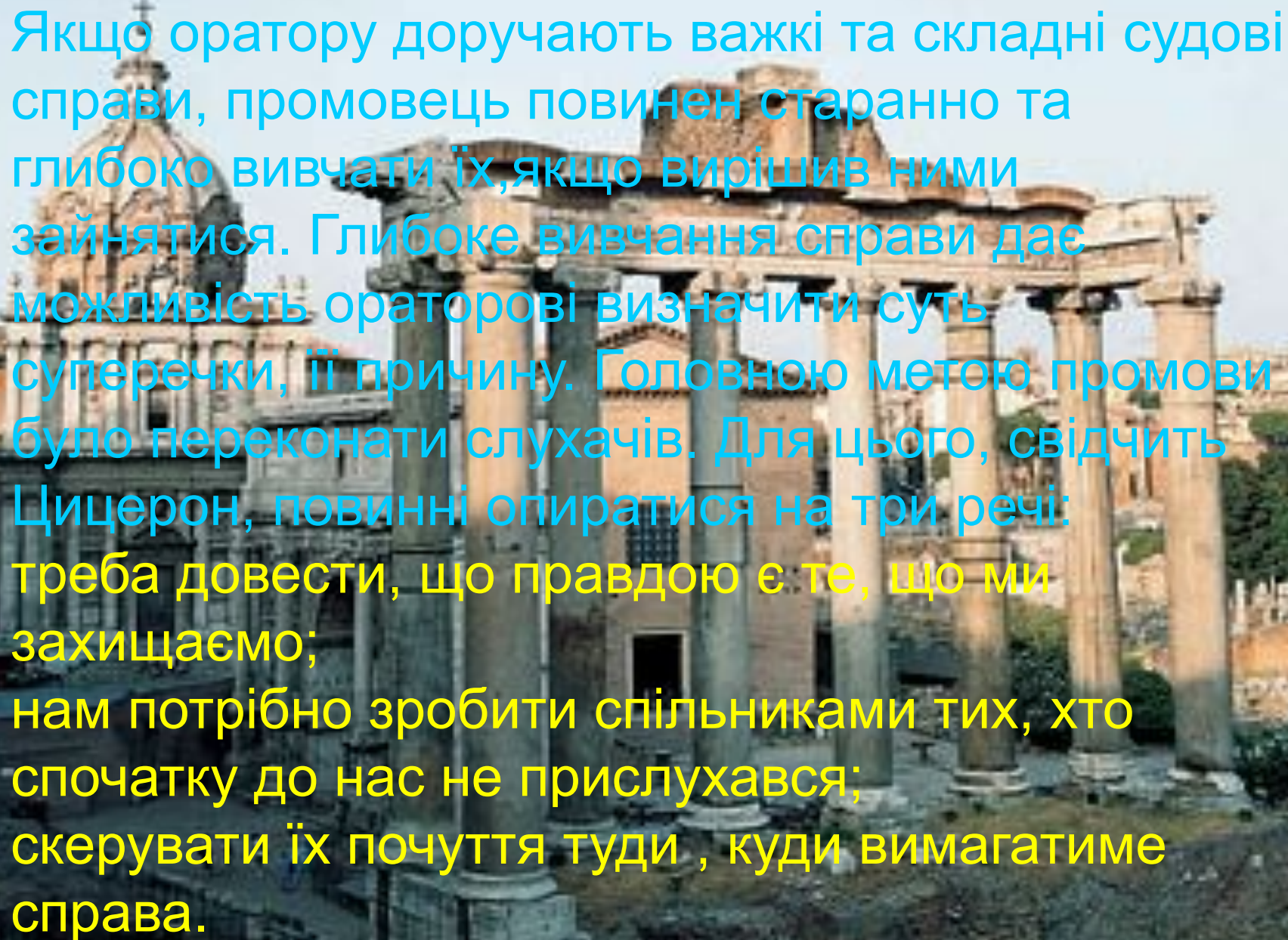

Ораторський талант Цицерона

- це велика рухливість розуму і фантазії, які здатні швидко знаходити матеріали, складати промову пишно, прикрашати її, міцно і надовго запам'ятовувати. Ораторська практика Цицерона є втіленням у життя його стилістичних концепцій, які зумовили створення великим промовцем свого неповторного стилю. На промовах, що збереглися, легко помітити еволюцію способу словесного викладу та манери виголошення оратором промов.

Якщо оратору доручають важкі та складні судові справи, промовець повинен старанно та глибоко вивчати їх, якщо вирішив ними зайнятися. Глибоке вивчення справи дає можливість ораторові визначити суть суперечки, її причину. Головною метою промови було переконати слухачів. Для цього, свідчить Цицерон, повинні опиратися на три речі: треба довести, що правдою є те, що ми захищаємо; нам потрібно зробити спільниками тих, хто спочатку до нас не прислухався; скерувати їх почуття туди, куди вимагатиме справа.

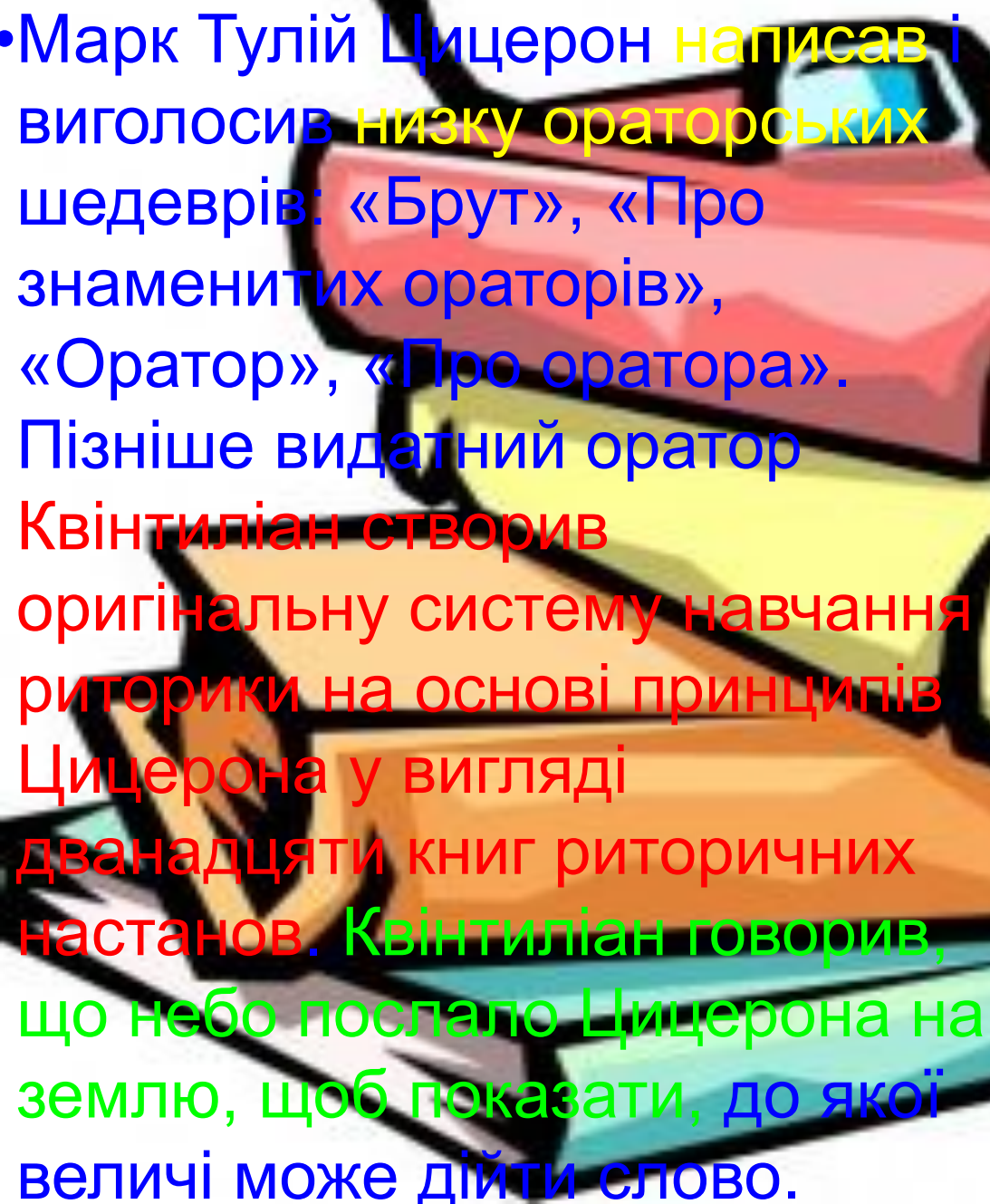
Цицерон визначає два джерела доказів:

- першим джерелом вважалися документи, що пов'язані з самою справою. Це могли бути акти, договори, угоди.

- другим джерелом – була особа оратора.

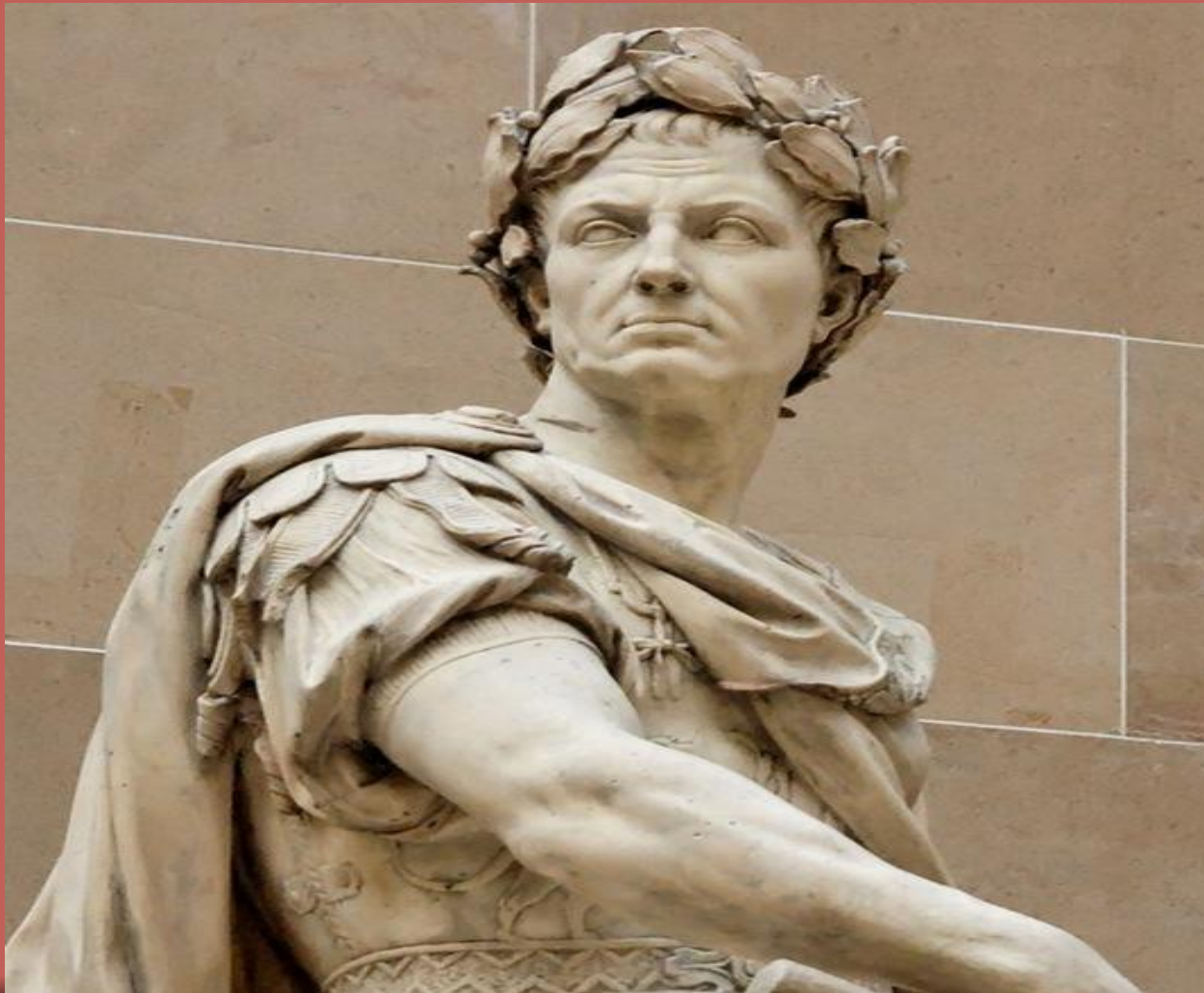
- Промова, твердить Цицерон, якою оратор намагається зворушити слухачів, мусить хвилювати його більше, ніж будь-кого з присутніх.
- Кожен крок промовця повинен бути обережним, обміркованим, щоб не викликати у людей злоби. Оратор повинен спрямовувати ненависть і гнів на противника і відвертати їх від себе та підсудного, так само слід використовувати й почуття надії, радості та досади.

• Марк Тулій Цицерон написав і виголосив низку ораторських шедеврів: «Брут», «Про знаменитих ораторів», «Оратор», «Про оратора». Пізніше видатний оратор Квінтіліан створив оригінальну систему навчання риторики на основі принципів Цицерона у вигляді дванадцяти книг риторичних настанов. Квінтіліан говорив, що небо послало Цицерона на землю, щоб показати, до якої величі може дійти слово.

Гай Юлій Цезар (100 - 44 р.р. до н. е.)

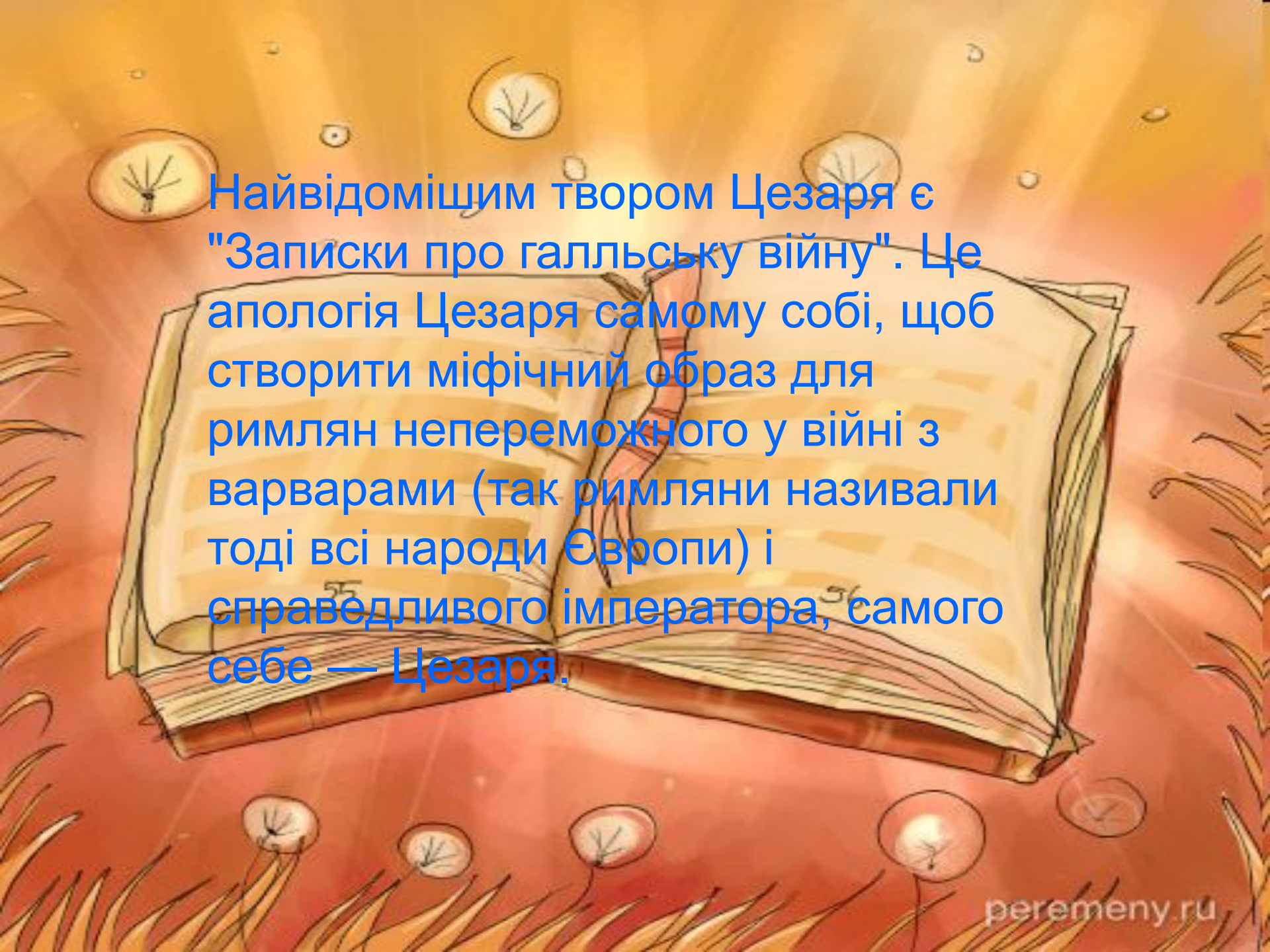

*Прийшов, побачив, переміг
засновник Римської імперії, військовий
полководець, політик, письменник. Його
промови сягали рівня промов Цицерона, але
він не надавав їм такого великого значення,
як це робив Цицерон, і не зберіг їх.*

- Цезар розглядав риторику не як мистецтво, не як самодостатню науку, а як засіб для досягнення політичної мети — влади, його промови не мали якихось особливо вишуканих прикрас, як це ми бачили в промовах Цицерона, а були природними, сповненими сьогочасного, живого інтересу до конкретних подій, осіб, явищ.

Найвідомішим твором Цезаря є "Записки про галльську війну". Це апологія Цезаря самому собі, щоб створити міфічний образ для римлян непереможного у війні з варварами (так римляни називали тоді всі народи Європи) і справедливого імператора, самого себе — Цезаря.

A hand is holding a black folder with the word "ПРЕССА" (PRESSA) written in gold letters. The folder is positioned over a computer keyboard. The background is a warm, golden-yellow color with a soft glow.

ПРЕССА

Гай Юлій Цезар знайшов продуктивний шлях, як можна довести інформацію до людей і сформувавши потрібну громадську думку. Ставши у 59 р. до н. е. консулом, Цезар почав видавати "Щоденні протоколи сенату і римського народу" і цим фактично започаткував пресу і журналістику.

Використана література

- Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2003. — С. 25-28.
- Прокурорська риторика: Підручник. — К.: Алерта, 2008. — С. 56 – 64.
- Чепіга І. П. «Ключ розуміння» Іоанікія Галятовського — видатна пам'ятка української мови XVII ст. // Галятовський Іоанікій. Ключ розуміння. К., 1985.

